

Bevezetés

A világ 2019 novemberében ünnepelte a kanadai író nő nyolcvanadik születésnapját. A kerek évfordulóról régióink egyetemei sem feledkeztek meg: a Közép-Európai Kanadai Stúdiumok Szervezete (amelynek jelenlegi elnöke e sorok írója) koordinálásával a Bulgáriában, Csehországban, Horvátországban, Magyarországon, Romániában, Szerbiában, Szlovákiában és Szlovéniában Kanadával foglalkozó kollégák színes programokat szerveztek az író nő munkásságának jobb megismertetése céljából. Tartottak fordítói versenyeket hallgatók számára, könyvtári beszélgetéseket egy-egy ismert Atwood-történetről, továbbá regényeiből készült filmeket vetítettek és vitattak meg. A fő cél az volt, hogy az egyetemi oktatók, hallgatók vagy éppen a könyvtárosok nyissanak az egyetemeknek otthont adó városok lakói felé: egyrészt így fel tudták mutatni, milyen munka folyik az egyetem berkein belül, másrészt egy kevésbé ismert kultúra „sztárjának” műveiről beszélgettek kötetlenül annak szakértői az érdeklődőkkel.

A Szegedi Tudományegyetemen a születésnapon, november 18-án került sor az Atwood-kerekasztal-beszélgetésre, amelyen előadást tartott Kérchy Anna és Sággy Miklós, továbbá köztünk volt Lázár István is, aki *A szolgálólány meséje* első magyar fordítását kiadta, és így a jelenlévők első kézből értesülhettek a később kultikussá vált regény hazai premierjéről. Ezt követően megnéztük e regény első filmes feldolgozását, amelynek forgatókönyvét a Nobel-díjas Harold Pinter készítette, rendezője pedig Volker Schlöndorff volt (1990). Néhány nappal később Budapesten az ELTE és a KRE szervezésében többnapos nemzetközi konferencián hallhattunk előadásokat Margaret Atwood munkásságáról, amelynek megnyitóján öccsellenciája Caroline Charette, Kanada nagykövete is részt vett. A plenáris előadást a világ egyik legelismertebb Atwood-kutatója, Coral Ann Howells tartotta, aki a Readingi Egyetem professzor emeritája – de doktoranduszhallgatók is beszéltek a szerző munkásságára vonatkozó kutatásairól, továbbá műhely-foglalkozást szerveztek az életműnek a középiskolai angol nyelvi oktatásba való beépítésének lehetőségeiről. A régiókban az Atwood-jubileumhoz kötődő eseményekről Kovács Fruzsina online albumot készített, ami az alábbi linken tekinthető meg: <http://bit.ly/szte-atwood>

Az Atwood-jelenségre reflektáló válogatásunkban olvashatnak a rendszerváltás előtt a kanadai író nő regényeire vonatkozó magyar lektori jelentésekről, a magyarul megjelent regények kritikai fogadtatásáról, Atwood műveinek a disztopikus irodalomban elfoglalt helyéről, Márai Sándor *Béke Ithakában* és Margaret Atwood *Pénélopeia* című műveinek egybevetéséről, valamint *A szolgálólány meséje* című regény értelmezési lehetőségeiről és a filmes feldolgozások legfontosabb eszközeiről. Emellett a *Tiszatáj* mutat be egy mindezidáig magyarul nem olvasható, közelmúltban megjelent Atwood-novellát is – terjedelmi okokból egy későbbi számban.

Az író nő kivételesen gazdag és sokszínű tevékenységét – aminek még a 'Long Pen' találmány is részét képezi – lehetetlen pár szóban összefoglalni, de néhány érdekes aspektusára az itt közzétett tanulmányok felhívják a figyelmet. Nem gyakran fordul elő, hogy egy szerző

írásait az irodalomtudomány- és elmélet művelői és a széles olvasóközönség egyaránt figyelemmel kísérik: Atwood bebizonyította, hogy ez nem lehetetlen. A hazai olvasók körében egyre növekvő népszerűségét kihasználva az elmúlt év során féltucat regényét adták ki magyarul első ízben vagy átdolgozott fordításban. A 2020. évi Nagy Könyves Listán (Ld. Könyvesmagazin.hu) a frissen megjelent *Macskaszem* az előkelő 11. helyet foglalja el, maga mögé utasítva olyan népszerű szerzőket, mint Térey János, Szabó T. Anna, Bereményi Géza és Ljudmila Ulickaja. Ha külön vesszük a világirodalmi alkotásokat ezen a listán, Atwood a nyolcadik helyre kerül, vagyis a külföldi szerzők között nem pusztán ismertsége, de olvasottsága is jelentős a hazai könyvfogyasztók között. (https://konyvesmagazin.hu/nagy/2020_legjobb_konyvei_20_11.html). Atwood másik korai regénye, *Az ehető nő*, a Magyar Narancs újságírói körében az első öt közé került a kedveltségi listán – a második-ötödik helyen osztozva három fontos történettudományi könyvvel.

A nyolcvanadik születésnapja előtt két hónappal publikált *Testamentumok* megosztott Booker-díja szemléletesen tükrözi Atwood nemzetközi elismertségét, a 2020-ban odaírt Dayton Irodalmi Békédíj pedig közéleti tevékenysége előtti főhajtás.

A magyar nyelvű nyomtatott és online sajtó évtizedek óta rendszeresen figyelemmel kíséri az Atwood-művek hazai megjelenését, ezekről ismertetések, blogbejegyzések és tudományos elemzések egyaránt olvashatók – a Népszava, a HVG és az Élet és Irodalom hasábjain éppúgy, mint az Alföld, a Műút, a Híd és a Holmi folyóiratokban, vagy a Kolozsváron megjelenő Helikonban. Címlapképre és interjúra azonban 2020 októberéig kellett várniuk a magyar olvasóknak: a Magyar Narancs 44. számában Köves Gábor kérdéseire válaszolt Margaret Atwood. Természetesen szó esett a nagy sikerű sorozatról, az USA és Kanada ábrázolásáról *A szolgálólány meséjében* és a *Testamentumok*ban, kitérve arra, hogy előbbi egyre-másra betiltják Kanada déli szomszédjában. Az interjúban ezeken túl megszólalt a költő és esszéista Margaret Atwood, valamint a környezetért aggódó aktivista is. A magyar olvasók számára különös jelentőséggel bírhat, hogy szerzőnk pályakezdőként a Torontóba emigrált George Jonas szerkesztője volt – Jonas (1935–2016) nevéhez olyan világhírű regények kötődnek, mint az 1984-es *Megtorlás*, amit kétszer is megfilmesítettek (*Gideon kardja* címmel Michael Anderson, illetve *München* címmel Steven Spielberg rendezésében). Jonas révén ismerte meg Atwood Faludy György költészetét és a Kanadába emigrált magyar filmeseket.

Az itt következő összeállítás remélhetőleg kedvező visszhangra talál Margaret Atwood magyar olvasói körében – és azokat is regényei olvasására buzdítja, akik még nem ismerik ezt a rendkívül sokoldalú és érdekes szerzői univerzumot.

KÜRTÖSI KATALIN
a blokk vendégszerkesztője